

Grundläggande granskning 2/2024

Gemensam måltidsnämnd i Skellefteå år 2024

Februari 2025
Clara Wiklund
Revisionskontoret
Diarienummer: REV 17-2024

Innehåll

1. Sammanfattande analys	3
Våra rekommendationer	3
2. Bakgrund och genomförande	4
Iakttagelser i 2023 års granskning	4
Syfte och revisionsfrågor	4
Revisionskriterier	4
Granskningens genomförande	5
3. Nämndens uppdrag	6
Kommunallagen	6
Fullmäktiges uppdrag till nämnden	6
Samverkansavtal	6
Fullmäktiges mål	6
Nämndens verksamhetsplan	7
4. Nämndens verksamhet under 2024	8
Nämndens protokoll och sammanträden	8
Viktiga händelser	8
5. Nämndens styrning och kontroll	10
Nämndens ekonomistyrning	10
Nämndens arbete med intern kontroll	10
Nämndens uppföljning av verksamhetsmål	12
6. Svar på revisionsfrågor	14
Rekommendationer	14

1. Sammanfattande analys

Måltidsnämnden uppfyllde sina verksamhetsmål år 2024 och redovisade ett ekonomiskt överskott med 0,2 miljoner kronor. Vår samlade bedömning är att nämnden i huvudsak hade en tillräcklig styrning och kontroll. Nämnden hade i hög grad beslutat om grundläggande styrdokument för sin verksamhet och mål och indikatorer var i huvudsak mätbara. Nämndens uppföljning av verksamhetsmål och redovisning av arbetet med interkontrollplan kan dock utvecklas.

Våra rekommendationer

Vi rekommenderar nämnden att arbeta med följande områden:

- Utveckla redovisningen av verksamhetsmål.
- Fortsätta utveckla kvaliteten på nämndens arbete med internkontrollplanen.

2. Bakgrund och genomförande

Revisorerna ska enligt kommunallagen årligen granska styrelser, nämnder och fullmäktigeberedningar. Revisorerna ska pröva om styrelser och nämnder säkerställt att verksamheten är genomförd på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. I granskningen ingår också att pröva om räkenskaperna är rättvisande och om den interna kontrollen är tillräcklig. I sin revisionsplan för år 2024 beslutade revisorerna att genomföra en grundläggande granskning av den gemensamma måltidsnämnden. Nämnden är en gemensam nämnd mellan Region Västerbotten och Skellefteå kommun.

Iakttagelser i 2023 års granskning

Revisorerna bedömde att måltidsnämnden hade en tillräcklig måluppfyllelse år 2023. Granskningen visade att nämnden uppfyllde sina målsättningar. Nämnden redovisade dock ett ekonomiskt underskott med -2,4 miljoner kronor.

Revisorerna bedömde att nämnden i huvudsak hade en tillräcklig styrning och kontroll. Nämnden hade i hög grad beslutat om grundläggande styrdokument och mål och indikatorer var i huvudsak mätbara. Nämnden hade dock vissa brister i redovisningen av kontrollerna. Revisorerna rekommenderade måltidsnämnden att fortsätta utveckla kvaliteten på sitt internkontrollarbete.

Nämndens yttrande över 2023 års granskning

I maj 2024 yttrade sig nämnden över granskningen år 2023. Av yttrandet framgår att nämnden uppdrog till förvaltningschef att utveckla arbetet med internkontrollplanen utifrån revisorernas iakttagelser.

Syfte och revisionsfrågor

Syftet med granskningen är att ge underlag till revisorerna för deras ansvarsprövning av måltidsnämnden. För detta har följande revisionsfrågor besvarats i granskningen:

- Har nämnden tillräckliga resultat?
- Har nämnden haft en tillräcklig styrning och kontroll?
- Har nämnden en tillräckligt utvecklad redovisning av resultaten?
- Har nämnden agerat tillräckligt med anledning av rekommendationerna i föregående års granskning?

Revisionskriterier

Vår bedömning av måltidsnämndens ansvarsutövande utgår från:

- Kommunallagen (2017:725) 6 kap. 6, 37–41 §§ samt 7 kap. 5–8 §§
- Fullmäktiges reglemente för nämnden
- Samverkansavtal för nämnden mellan Region Västerbotten och Skellefteå kommun
- Övriga uppdrag, mål eller direktiv från fullmäktige till nämnden

Granskningens genomförande

Granskningen är översiktlig och handlar om måltidsnämndens verksamhet år 2024. Granskningen omfattar inte om nämnden säkerställt att räkenskaperna är rättvisande.

Granskningen är genomförd med stöd av revisionskontorets program för grundläggande granskning av nämnd. Programmet innehåller delar för granskning av nämndens verksamhetsplan, protokoll, delårsrapporter, årsrapport, ekonomistyrning, samt uppföljning av tidigare års granskning.

Rapporten är kvalitetssäkrad

Rapporten har kvalitetssäkrats internt genom att den granskats av sakkunnig på revisionskontoret samt av revisionsdirektören. Tjänstepersoner inom måltidsnämndens verksamhet har fått möjlighet att lämna synpunkter på rapportens innehåll.

3. Nämndens uppdrag

Måltidsnämnden är en gemensam nämnd för Region Västerbotten och Skellefteå kommun. Nämnden ansvarar för måltidsproduktionen vid Arom kök och restaurang på Skellefteå sjukhus där mat tillagas till patienter och anställda på sjukhuset. Köket tillagar även mat till äldreboenden och för hemleverans till äldre i Skellefteå kommun. Aromköket tillagar ungefär 3000 portioner per dag.

Kommunallagen

Enligt kommunallagens 6 kap. 6§ ansvarar varje nämnd för att bedriva verksamhet inom sitt ansvarsområde i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt samt att följa de lagar och regler som gäller för verksamheten. Nämnden ska också se till att den interna kontrollen är tillräcklig och att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt. Detta är tillämpligt även på gemensamma nämnder.

Fullmäktiges uppdrag till nämnden

Dåvarande landstinget och Skellefteå kommun bildade den gemensamma nämnden år 2013. Av reglementet framgår att nämnden ansvarar för måltidsproduktion i enlighet med det samverkansavtal som kommunen och landstinget tecknat.

I maj 2023 beslutade måltidsnämnden om ett förslag till nytt reglemente. Förändringen innebar att måltidsnämnden skulle få delegation att fastställa personalpriser i restaurangen. Skellefteå kommunfullmäktige fastställde måltidsnämndens förslag till nytt reglemente 2023-09-26 § 292. Regionfullmäktige fastställde i april 2024 revideringen av reglementet.

Samverkansavtal

Av samverkansavtalet från år 2015 framgår att Västerbottens läns landsting (nuvarande Region Västerbotten) och Skellefteå kommun är samverkande parter i den gemensamma nämnden. Nämnden ska enligt avtalet ingå i Skellefteå kommuns organisation. Det innebär bland annat att Skellefteå kommun är ansvarig för beredning och verkställighet av nämndens beslut. Nämndens förslag till budget ska lämnas till parterna senast den 15 april varje år. Skellefteå kommun ska enligt avtalet fastställa nämndens budget i samråd med Region Västerbotten. Av avtalet framgår också att nämnden ska rapportera verksamhet och ekonomi i samband med delårs- och årsbokslut till regionen. Av avtalet framgår att nämndens över- eller underskott ska regleras årligen och fördelas proportionellt mellan parterna utifrån beställd volym.

Fullmäktiges mål

Måltidsnämnden följer Skellefteå kommuns rutiner för planering och uppföljning. Enligt kommunens styrprincip ska nämndens resultat balanseras mellan åren eftersom det är en gemensam nämnd.

Skellefteå kommuns styrmodell innebär att nämnden ska ta fram en årlig uppdragsplan med prioriterad inriktning och hur den övergripande följs upp i termer av om en förflyttning sker i önskad riktning. Fullmäktige fastställer uppdragsplanen. Den prioriterade inriktningen följs upp genom indikatorer och aktiviteter som nämnden

beslutar om. Av regionfullmäktiges regionplan för år 2024 framgår endast att måltidsnämnden hanteras enligt särskild ordning.

Skellefteå kommunfullmäktige beslutade i budget och plan för 2024-2033 om följande inriktning för måltidsnämnden år 2024:

- Samarbeten stärker och skapar nya band.

Av fullmäktiges budget och plan framgår att det bland annat handlar om att nämnden genom att serva de övriga kärnverksamheterna bidrar till måluppfyllelse. Ett led i måltidsarbetet är att fortsätta skapa bästa förutsättningar att hantera olikheter, minska svinn och öka andelen hållbara råvaror.

Nämndens verksamhetsplan

Nämnden beslutade i december 2023 om genomförande och uppföljning av nämndens uppdragsplan år 2024 genom följande indikatorer:

- Hållbara måltider
 - Andel närproducerade livsmedel (indikator: inköpt andel närproducerat inklusive det som producerats i bageri på minst 20%)
 - Andel svenska livsmedel (indikator: inköpt andel på minst 60%)
- Hållbar livsmedelsupphandling
 - Genomföra minst en innovativ direktupphandling för att öka andelen närproducerat (indikator: minst en genomförd innovativ direktupphandling).

Av nämndens beslut framgick kriterier för måluppfyllelse. För de tre indikatorerna framgick målvärde.

Vår kommentar

Granskningen av måltidsnämndens verksamhetsplan visar att strukturen följer Skellefteå kommuns styrmodell. Det framgår med vilka indikatorer nämndens mål skulle följas upp och nämndens indikatorer var mätbara.

4. Nämndens verksamhet under 2024

Nämndens protokoll och sammanträden

Nämnden har under år 2024 haft fem protokollförda sammanträden. Måltidsnämnden har rapporterat till Region Västerbotten i enlighet med samverkansavtalet. Av tabellen nedan framgår i vilken grad nämnden beslutade om grundläggande styrdokument och att nämnden rapporterat till regionen i enlighet med samverkansavtalet.

Styrdokument	Beslut	Vår kommentar
Underlag för budget och plan 2024	Ja	2023-05-22 § 21. Rapporterad till Region Västerbotten
Uppdragsplan för år 2024	Ja	2023-12-11 § 55. Enligt Skellefteå kommuns rutin.
Budget för år 2024	Ja	2023-12-11 § 52. Rapporterad till Region Västerbotten
Internkontrollplan för år 2024	Ja	2023-12-11 § 54. Rapporterad till Region Västerbotten
Delegationsordning	Ja	2022-12-12 § 45, 2024-09-16 § 39
Rutin för att anmäla delegationsbeslut till nämnden	Ja	2022-12-12 § 45
Dokumenthanteringsplan	Ja	2018-12-11 § 28
Attestordning	Ja	2023-12-11 § 56
Delårsrapport per april 2024	Ja	2024-05-20 § 20. Rapporterad till Region Västerbotten.
Delårsrapport per augusti 2024	Ja	2023-09-16 § 34. Rapporterad till Region Västerbotten.
Årsrapport för år 2024	Ja	2025-02-03 § 5. Rapporterad till Region Västerbotten.

Viktiga händelser

Regionens måltidsstrategi

I april 2024 beslutade regionstyrelsen i Region Västerbotten om att anta ny regionövergripande måltidshantering. Det innebär att regionen kommer övergå till portionsförpackade matportioner som värms på sjukhusets avdelningar. Nämnden har hållit sig informerad om förändringen. Implementeringen av den nya måltidsstrategin kommer göras först i samband med att den nya sjukhusbyggnaden i Skellefteå är färdig (preliminärt 2029/2030) och innan dess behöver verksamheten anpassa produktionen till den nya hanteringen.

Kompetensförsörjning

Av nämndens protokoll och rapporter framgår att det är en stor utmaning att rekrytera kockar till verksamheten. Verksamheten har för att långsiktigt kunna

kompetensförsörja ökat antalet medarbetare och arbetar med att utbilda och validera kockar.

Skellefteå kommunfullmäktige har i sin strategi för kompetensförsörjning beslutat att alla nämnder ska upprätta kompetensförsörjningsplaner. Måltidsnämnden fastställde i maj 2024 en kompetensförsörjningsplan. Planen innehåller aktiviteter inom olika fokusområden exempelvis lärande, utveckling och hållbart arbetsliv.

Vår kommentar

Det är positivt att nämnden har beslutat om grundläggande styrdokument, rapporterat till Region Västerbotten i enlighet med samverkansavtal samt hållit sig informerad om regionens nya måltidsstrategi och hur det kommer påverka nämndens verksamhet.

5. Nämndens styrning och kontroll

Nämndens ekonomistyrning

Nämndens beredning av 2024 års budget

Måltidsnämnden lämnade inför år 2024 ett underlag till kommunstyrelsen med förslag till uppdragsplan och driftsbudget. Motsvarande underlag inlämnades även till regionstyrelsen. I december 2023 beslutade nämnden om sin detaljbudget för år 2024. Enligt protokollet utgick budgeten från Skellefteå kommuns planeringsföresättningar, nämndens styrkort och reglemente. Nämndens planerade intäkter uppgick till totalt 50 miljoner kronor och kostnaderna till 50 miljoner kronor. De planerade intäkterna och kostnaderna för år 2024 var 2,1 miljoner kronor högre än för år 2023 då kostnaderna och intäkterna var 47,9 miljoner kronor. Anslaget för den politiska verksamheten var 0,1 miljoner, vilket var samma nivå som år 2023. Av nämndens uppdragsplan och driftsbudget framgår att måltidspriserna till kommunen och regionen skulle behöva justeras med anledning av kostnadsökningar.

Nämndens agerande under år 2024

En granskning av nämndens protokoll visar att måltidsnämnden tog del av ekonomiska delårsrapporter under året. I delårsrapporten per april prognostiserade nämnden ett ekonomiskt underskott vid årets slut med anledning av att regionens underskott för år 2023 inte var reglerat. Nämnden uppdrog till förvaltningschef att föra dialog med regionen om hur underskottet skulle hanteras.

I delårsrapport per augusti 2024 redovisade nämnden ett underskott på 2,3 miljoner kronor, vilket var en avvikelse i jämförelse med budget på -2,1 miljoner kronor. Nämnden prognostiserade ett underskott på 2,8 miljoner kronor vid årets slut. Av rapporten framgick att anledningen till underskottet främst var högre kostnader för arbetskraft. Det var svårt att rekrytera kockar och verksamheten hade därför behövt öka antalet medarbetare som senare skulle utbildas och valideras internt. Även något lägre intäkter än budgeterat samt kostnader med anledning av kommunals varsel påverkade nämndens resultat och prognos. Av delårsrapporten framgick att nämnden avsåg att öka priserna på matportioner med anledning av de ökade kostnaderna.

Vid årets slut redovisade nämnden ett överskott på 0,2 miljoner kronor. Nämnden förklarade i sin årsrapport att det till största del berodde på högre intäkter än budgeterat samt något lägre kostnader. De högre intäkterna berodde dels på höjning priset på matportioner, dels på ökad försäljning till både region och kommun. Nämnden äskade om att resultatet skulle balanseras inför år 2025.

Vår kommentar

Nämnden redovisade ett positivt resultat för år 2024. Nämnden tog under året del av ekonomiska uppföljningar och vidtog åtgärder med anledning av rapporteringen. Nämnden prognostiserade i båda delårsrapporterna år 2024 ett underskott vid årets slut, vilket inte stämde med utfallet.

Nämndens arbete med intern kontroll

Måltidsnämnden utgår från Skellefteå kommunfullmäktiges riktlinjer för arbetet med intern kontroll.

Risicanalys och internkontrollplan för år 2024

I december 2023 beslutade nämnden om en internkontrollplan för år 2024. Enligt protokollet var internkontrollplanen anpassad till nämndens verksamhetsområde. I risicanalysen fanns sex risker. Nämnden bedömde att en risk hade ett högt riskvärde och tre risker hade medelhögt riskvärde. Riskerna med hög och medelhög risk fanns med i nämndens internkontrollplan:

- Risk att grossist höjer priset på avtalade varor mer än vad som är reglerat i livsmedelsavtalet.
- Risk att innehållsförteckningar på matportioner är felaktiga, vilket kan leda till allergiska reaktioner.
- Risk att anställd inom Aroms verksamhet för personlig vinning hamnar i jäv eller intressekonflikter, tar emot otillåtna förmåner och mutor eller har bisysslor vilket kan innebära ekonomisk skada samt skada kommunens och regionens varumärke.
- Risk att verksamheten inte klarar att leverera mat i sju dygn vid allvarig händelse.

I internkontrollplanen fanns en översiktlig beskrivning av vilka kontroller som skulle genomföras, med vilken frekvens de skulle genomföras samt vem som var ansvarig för kontrollen.

Uppföljning av arbetet med intern kontroll för år 2024

Nämnden följde upp arbetet med internkontroll i december 2024. Nämnden bedömde att internkontrollen varit tillräcklig och hade fungerat på ett tillfredsställande sätt. I en tabell redovisades vilka kontroller som hade genomförts och kontrollernas resultat. Samtliga kontroller var genomförda och resultatet visade på avvikelser i kontrollen av prishöjningar inom livsmedelsavtal. Av tabellen nedan framgår nämndens arbete med intern kontroll utifrån ett antal kontrollfrågor i revisionskontorets granskningsprogram.

Revisionsfråga	Bedömning	Vår kommentar
Risicanalys och internkontrollplan		
Har nämnden säkerställt att det finns dokumenterade riskbedömningar?	Ja	2023-12-11 § 54
Har nämnden beslutat om en internkontrollplan?	Ja	2023-12-11 § 54
Har nämnden säkerställt att internkontrollplanen är ändamålsenlig?	Delvis	Nämnden har beslutat om kontroller. Vi bedömer att några av kontrollerna är för översiktligt beskrivna i internkontrollplanen. Det framgår inte metodmässigt hur kontrollerna ska genomföras.
Uppföljning		
Har nämnden följt upp arbetet med intern kontroll?	Ja	2024-09-16 § 35. Nämnden har följt upp kontrollerna och bedömt resultatet av kontrollerna.

Har nämnden säkerställt att kontrollerna i internkontrollplanen är genomförda med tillräcklig kvalitet?	Delvis	Nämnden har redovisat resultat för alla kontroller. Vi bedömer att redovisningen inte är tillräcklig tydlig för att kunna bedöma om kontrollerna är genomförda med tillräcklig kvalitet. Exempelvis framgår inte för kontroller storlek på stickprov och omfattning av avvikelse.
Har nämnden beslutat om tillräckliga åtgärder i händelse av att den interna kontrollen visat på brister?	-	Vi noterar att nämnden har identifierat avvikelser vid prisjusteringar. Nämnden bedömde att kontrollerna skulle fortsätta för att säkerställa att priserna blir korrekta.
Har nämnden rapporterat resultatet från uppföljningen av den interna kontrollen till regionstyrelsen?	Ja	

Vår kommentar

Nämndens internkontrollplan utgår från en riskanalys av nämndens verksamhetsområde. Det är positivt att nämnden har bedömt resultatet av kontrollerna och arbetet med internkontroll. Vi anser dock fortfarande att redovisningen av resultaten av kontrollerna och hur kontrollerna är genomförda är för översiktlig och att det därför är svårt att värdera resultaten.

Nämndens uppföljning av verksamhetsmål

Revisorerna ska enligt kommunallagen bedöma om nämnden har tillräckligt resultat i förhållande till fullmäktiges övergripande mål. Revisorerna ska också bedöma om nämndens redovisning av resultatet är tillräckligt utvecklad.

Måltidsnämnden har för år 2024 upprättat delårsrapporter per april och augusti samt en årsrapport.

Delårsrapporten per april och augusti 2024

Av nämndens delårsrapporter framgick viktiga händelser under perioden, uppföljning av nämndens mål och ekonomi samt prognos om resultat vid årets slut. I delårsrapporterna följde nämnden upp fullmäktiges övergripande inriktning *Samarbeten stärker och skapar nya band* genom nämndens prioriterade aktiviteter och insatser. I delårsrapporten per augusti bedömde nämnden att målen skulle uppnås vid årets slut. Redovisningen innehåller fler indikatorer i form av aktiviteter än de beslutade i nämndens uppdragsplan. Av tabellen nedan framgår resultatet av nämndens prognos för sina indikatorer:

Mål och indikator	Prognos vid årets slut	Vår kommentar
<i>Samarbeten stärker och skapar nya band</i>	Förflyttning i önskvärd riktning uppnås	Oklart på vilka grunder nämnden gör sin bedömning då fler indikatorer än i uppdragsplanen redovisas.
Hållbara måltider		

Andel inköpta närproducerade livsmedel minst 20 %	20 %	
Andel inköpta svenska (ursprung) livsmedel minst 60 %	60 %	
Hållbar livsmedelsupphandling		
Genomföra minst en innovativ direktupphandling	Av delårsrapport framgår att nämnden varit aktiv och arbetar med upphandling för att öka och bibehålla hög andel närproducerat.	Redovisningen av mål och prognos kan tydliggöras.

Årsrapporten

Av nämndens årsrapport 2024 framgår viktiga händelser under året, uppföljning av nämndens mål och ekonomi.

Nämndens uppföljning av verksamheten bestod av flera delar. Nämnden följde upp fullmäktiges inriktningsmål med hjälp av sina indikatorer (verksamhetsmått). Nämnden beskrev även de prioriterade aktiviteterna som hade blivit genomförda och att dessa visade på en förflyttning framåt i enlighet med fullmäktiges inriktningsmål. I årsrapporten saknas ett tydligt redovisat resultat för nämndens indikator om genomförda innovativa direktupphandlingar. Det framgår dock i beskrivningar hur nämnden arbetat med upphandling och att skapa förutsättningar för att köpa mer närproducerat. Av tabellen nedan framgår resultat och nämndens bedömning av måluppfyllelsen.

Mål och indikator	Resultat	Vår kommentar
<i>Samarbeten stärker och skapar nya band</i>	Förflyttning i önskvärd riktning uppnås	Oklart på vilka grunder nämnden gör sin bedömning då fler indikatorer än i uppdragsplanen redovisas.
Hållbara måltider		
Andel inköpta närproducerade livsmedel minst 20 %	21 %	
Andel inköpta svenska (ursprung) livsmedel minst 60 %	69 %	
Hållbar livsmedelsupphandling		
Genomföra minst en innovativ direktupphandling	Av årsrapport framgår att nämnden arbetat aktivt med upphandling och hållbara lokala inköp.	Det framgår inte antalet innovativa direktupphandlingar som nämnden genomfört.

Vår kommentar

Vår bedömning är att nämnden i huvudsak hade en tillräcklig måluppfyllelse för år 2024. Redovisningen av verksamhetsmål kan dock förbättras så att resultaten av alla indikatorer som nämnden beslutat om i sin uppdragsplan framgår tydligare. Det bör också tydliggöras vilka indikatorer och insatser som ligger till grund för

bedömningen av fullmäktiges inriktningsmål. För närvarande blandas redovisningen av nämndens mål och indikatorer med andra aktiviteter och insatser, vilket gör det svårare att förstå på vilka grunder nämnden gör sina bedömningar.

6. Svar på revisionsfrågor

Vi bedömer att måltidsnämnden hade en tillräcklig måluppfyllelse år 2024. Vår granskning visar att nämnden uppfyllde sina målsättningar. Vår samlade bedömning är att nämnden i huvudsak hade en tillfredställande styrning och kontroll över sitt ansvarsområde.

Revisionsfråga	Vår kommentar
Har nämnden tillräckliga resultat?	Ja. Nämnden uppfyllde i huvudsak sina verksamhetsmål och redovisade ett ekonomiskt överskott för år 2024.
Har nämnden haft en tillräcklig styrning och kontroll över verksamheten inom sitt ansvarsområde?	Ja. Nämnden har beslutat om grundläggande styrdokument och mätbara mål. Internkontrollarbetet kan dock utvecklas.
Har nämnden haft en tillräckligt utvecklad redovisning av resultaten för verksamhetsmålen?	Ja. Nämndens uppföljning av verksamhetsmål kan dock utvecklas så att det tydligare framgår på vilka grunder nämnden gör sina bedömningar av måluppfyllnad.
Har nämnden agerat tillräckligt med anledning av rekommendationerna i föregående års granskning?	Delvis. Vi bedömer att nämndens internkontrollarbete kan utvecklas.

Rekommendationer

Vi rekommenderar nämnden att arbeta med följande områden:

- Utveckla redovisningen av verksamhetsmål.
- Fortsätta utveckla kvaliteten på nämndens arbete med internkontrollplanen.

Umeå den 21 februari 2025

Clara Wiklund
Certifierad kommunal revisor

Revisionskontoret
Region Västerbotten